

HIJ IS VERREZEN!

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088
V.U.: E. GOVAERTS, POSTBUS 14, B - 2650 EDEGEM

NR. 40 / JULI-AUGUSTUS 2009
AFGIFTEKANTOOR : ANTWERPEN X

DE VERLOOCHENING DOOR PETRUS BIJ HET PAUSBEZOEK AAN HET HEILIG LAND

TIJDENS zijn bedevaart naar het Heilig Land volgde Paus Benedictus XVI de route van de Hebreëën, door eerst langs Jordanië te gaan. Meer nog heeft hij Simon Petrus gevolgd en nagedaan toen deze op de binnenkoer van het paleis van Kaïphas zijn Meester verloochende. Niet uit lafheid, maar bewust.

JORDANIË

In Jordanië kon de Paus rekenen op een warm onthaal door de christenen, die er een waarachtige vrijheid genieten, en op het respect van de koning, hoewel die een moslim is. In het vliegtuig op weg naar Amman verklaarde Benedictus XVI aan de journalisten dat hij op « vredesbedevaart » kwam, als een « geestelijke kracht », met enkel de wapens van de godsdienst. Maar welke godsdienst? De joodse, de katholieke of de mohammedaanse?

De drie samen!

Onmiddellijk bij zijn aankomst sprak hij een belangrijke belijdenis van geloof en hoop in deze nieuwe godsdienst uit: « *De godsdienstvrijheid is natuurlijk een fundamenteel mensenrecht, en het is mijn vurige hoop en mijn gebed dat het respect voor de onvervreemdbare rechten en de waardigheid van elke man en elke vrouw steeds meer bevestigd en verdedigd zou worden, niet alleen in het Midden-Oosten maar overal in de wereld.* »

« *Natuurlijk* » : alsof dit vanzelfsprekend is!

In werkelijkheid steunt de H. Vader hier op de conciliaire “verklaring” *DIGNITATIS HUMANAЕ* die het voorwerp was van een heftig debat op het Concilie, tot de laatste dag toe, toen zeventig Vaders bleven dwarsliggen en tegenstemden. Na vier zittingen was Vaticanum II nog altijd op zoek naar één enkel argument waarmee deze nieuwlichterij stevig kon verankerd worden in het katholiek geloof...

In feite is deze verklaring van de Paus uiterst beledigend voor zijn God en Verlosser, en volkomen tegengesteld aan de zending die hij ontvangen heeft uit de mond

zelf van de Heer Jezus Christus: « **Gaat heel de wereld door en predikt het Evangelie aan ieder schepsel. Wie gelooft en gedoopt is, zal zalig worden; maar wie niet gelooft, zal worden veroordeeld** » (Mc. 16, 16).

Uit deze zending vloeit voort dat er niets is dat beter, goddelijker, veelbelovender maar ook noodzakelijker is dan aan te sluiten bij de katholieke Kerk om het eeuwig leven te verdienen. Geen enkele dwang van welke aard ook – familiaal, sociaal of politiek – mag uitgeoefend worden tegen de volle vrijheid om zich aan Jezus Christus te hechten.

Wat ook een gevolg is van deze zending is dat de Kerk van Jezus Christus geen enkel recht kan toekennen aan andere godsdiensten of antigodsdiensten. Zeker, de Kerk *dwingt* niemand om zijn heil te bewerkstelligen tegen zijn misleid of afgestompt geweten in; maar Zij heeft

« *Palestina is het vaderland van elke christen* » (patriarch Gregorius III van de Grieks-melkitisch-katholieke Kerk, mei 2009). Detail van de zgn. kaart van Madaba, een vloermozaïek uit de 6^e eeuw na Chr. dat teruggevonden werd in de ruïne van een Byzantijnse kerk op 30 km van Amman. In het midden de Jordaan, uitmondend in de Dode Zee; een grote vis maakt rechtsomkeer om het zoute water te ontvluchten! Boven de rivier de oostelijke oever (het huidige Jordanië) en eronder de westelijke oever (de huidige West Bank, in theorie Palestijns en in de praktijk onder controle van Israël). Op beide oevers bemerken we christelijke plaatsen: op de westoever het klooster van Sint-Jan de Doper of de « Prodomos » (Voorloper), met een legende in het Grieks (« Bethabara, [plaats] van Sint-Jan en van het doopsel »); op de oostoever een grot waaruit een bron opwelt temidden van struikgewas, met het bijschrift « Aenon, waar nu Sapsaphas is » (een andere plaats waar Joannes doopte en waar in 518 een kerk en een klooster gebouwd werden).

«KLEM TUSSEN ISRAËL EN ISMAËL»

De Palestijnse geestelijke Dr. Madros zei in een lezing in Nederland dat de christenen in het Midden-Oosten in een zeer moeilijke positie verkeren « *tussen Israël en Ismaël* », tussen Joden en moslims. « *Zij worden met wantrouwen bejegend door de staat Israël omdat zij Palestijn zijn en ontmoeten meer vijandigheid van mede-Palestijnen die moslim zijn naarmate het fundamentalisme om zich heen grijpt.* »

Het aantal christenen in het Midden-Oosten gaat in snel tempo achteruit. In 1914 vormden zij nog 26 procent van de totale bevolking in wat nu Israël is, de Palestijnse gebieden, Jordanië, Libanon en Syrië. In 2005 ging het nog slechts om 9 procent (Philippe Fargues, *The Arab Christians of the Middle East. A Demographic Perspective*). Als reden voor de emigratie wordt al te gemakkelijk enkel naar economische motieven verwezen; in werkelijkheid is de uitwijking het trieste gevolg van systematische vervolging door moslims.

Nog maar enkele decennia geleden was 5 à 6 procent van de Iraakse bevolking christen. Oplaaierend moslimgeweld en terreur gericht tegen de christenen als gevolg van de Amerikaanse invasie en de val van Saddam Hoessein hebben dat aantal vandaag doen slinken tot minder dan 1 procent. « *De christelijke Kerk in het Midden-Oosten is nochtans geen westers exportproduct zoals vele moslims denken. Slechts weinig mensen beseffen dat hier overal duizenden kerken hebben gestaan. Het belang van het christendom in het Midden-Oosten is nauwelijks te overschatten* » (Philip Jenkins, *The Lost History of Christianity*).

het recht, zelfs de plicht, om dit geweten te vormen en te verlichten.

Overeenkomstig de conciliaire “verklaring” *NOSTRA AETATE* doet Benedictus XVI precies het tegenovergestelde: « *Mijn bezoek aan Jordanië geeft me de goede gelegenheid om mijn diep respect voor de mohammedaanse gemeenschap uit te drukken, en eer te betuigen aan de beslissende rol van Zijne Majesteit de Koning in de bevordering van een beter begrip van de deugden die door de islam verkondigd worden.* »

Eerste verloochening.

De dag daarop sprak de H. Vader op de berg Nebo over het jodendom: « *Sedert het begin heeft de Kerk op deze grond in haar liturgie de grote figuren van het Oude Testament herdacht, als een teken van haar diep besef van de eenheid van beide Testamenten. Ik hoop dat onze ontmoeting vandaag ons inspireert tot een hernieuwde liefde voor de geschriften van het Oude Testament en tot het verlangen om alle obstakels te overwinnen voor de verzoening van de Joden en de christenen...* » Door de bekering van de Joden tot het Nieuwe Testament, dat naar de woorden van de Paus niet te scheiden is van het Oude? Neen... maar « *in het wederzijds respect en de samenwerking ten dienste van de vrede waartoe het Woord Gods ons oproept!* »

Met deze woorden wordt de scheidingsmuur neergehaald tussen de synagoog en de Kerk, die de geschiedenis

negentien eeuwen lang gekenmerkt heeft – tot aan het Tweede Vaticaans Concilie.

Sommige plaatselijke geestelijken hadden van de Paus andere verklaringen verwacht. Pater Francis Shahim, een Jordaans pastoor, stak zijn ontgoocheling niet weg: « *Ik hoop dat de christenen naar de geestelijke boodschap zullen luisteren, maar hier wacht iedereen op een politiek standpunt tegenover Israël.* » Een Libanese religieuze, zuster Karmel, verwachtte daarentegen een godsdienstig, katholiek standpunt: « *De dialoog, daar geloof ik niet in! Het zijn onze burens, wij houden van hen, maar hun profeet vertelt leugens!* » Besluit van de reporter van *La Croix*: « *Zonder enige twijfel is de theologische dialoog met de islam niet de prioriteit van de christenen in het Oosten. Zij hebben vooral nood om zich bemoedigd te voelen in hun geloof en in hun bestaan.* »

Uiteindelijk kwam de belijdenis van het katholiek geloof niet van de Paus maar van de Grieks-melkitisch-katholieke patriarch Gregorius III, die onder luid applaus in tegenwoordigheid van Benedictus XVI verklaarde: « *Palestina is het vaderland van elke christen, want het is het vaderland van Jezus en Maria.* »

Als men de toespraken van de Paus tijdens zijn reis herleest, dan komen de gezegende namen van Jezus en Maria daar bij manier van spreken niet in voor, overeenkomstig de geest van Vaticanum II; want sinds 7 december 1965 staan « *de vrouw* » en « *elke menselijke persoon* » centraal in de cultus van de pausen: « *Door haar publiek getuigenis van respect tegenover de vrouw en haar verdediging van de waardigheid van elke menselijke persoon kan de Kerk in het Heilig Land een belangrijke bijdrage leveren tot de vooruitgang van een echte humanistische cultuur en tot de opbouw van de beschaving van de liefde.* »

En Jezus en Maria? Nooit van gehoord! Tweede verloochening.

JERUZALEM

Bij de Rotskoepel sprak Benedictus XVI tot de moslims: « *Beste vrienden, ik ben naar Jeruzalem gekomen voor een pelgrimstocht van geloof.* » Hij verduidelijkt niet welk « *geloof* » het zijne was. « *Ik dank God voor deze gelegenheid die mij gegeven is om u te ontmoeten als Bisschop van Rome en opvolger van de apostel Petrus [en dus Plaatsvervanger van Jezus Christus, niet soms?] maar ook als zoon van Abraham, in wie “alle geslachten op aarde gezegend zullen zijn”.* »

De belofte aan Abraham gedaan geldt enkel voor de afstammelingen van Izaäk, de zoon die hij had van zijn vrije vrouw, en niet voor de afstamming van Ismaël, de zoon van de slavin die hij op bevel van God moest verjagen (cf. Gal. 4, 21-31). De Arabieren zijn de afstammelingen van Ismaël. De Paus neemt bijgevolg het perspectief van de Koran over waarin de schrijver het Verbond en de belofte weghaalt bij de Israëlieten en overdraagt aan de kinderen van Ismaël (soera II, 124-129).

« *Ik verzeker u dat de Kerk vurig verlangt mee te werken aan het welzijn van de menselijke familie. Zij gelooft sterk dat de belofte aan Abraham gedaan universeel is in haar omvang en dus alle mannen en vrouwen omvat, zonder onderscheid van afkomst of*

sociale status [en evenmin zonder onderscheid van godsdienst?]. *Terwijl moslims en christenen de respectvolle dialoog die zij begonnen zijn verder zetten, bid ik dat zij zouden uitzoeken hoe het uniek zijn van God onlosmakelijk verbonden is met de eenheid van de mensenfamilie.* »

De islam heeft al heel lang gevonden « *hoe het uniek zijn van God onlosmakelijk verbonden is met de eenheid van de mensenfamilie* » en moet enkel nog de rest van de mensheid daarvan overtuigen... te vuur en te zwaard!

Vervolgens daalde de Paus af naar de Klaagmuur. « *Vrede zij binnen uw muren, heil binnen uw paleizen* », mompelde hij ingetogen in het Latijn (psalm 122). Vervolgens stak hij tussen de spleten in de stenen van de muur een gebed voor de vrede, gericht « *aan de God van Abraham, Izaäk en Jacob* », waarin hij « *Joden, christenen en moslims* » wou verenigen. Dan had hij wel moeten schrijven: « *de God van Abraham, Ismaël, Izaäk en Jacob* »... Wij, christenen, weten overigens dat de “Tegenwoordigheid” (*shekina*) van God al twintig eeuwen geleden de plaats waar vroeger de Tempel stond verlaten heeft.

De vrede? Ja, er is vrede in Jeruzalem... dankzij het feit dat het Israëliësch leger op voet van oorlog staat. Tijdens het bezoek van de Paus zaten de soldaten overal, op elk dak, op elk terras.

Na de middag had Benedictus XVI een afspraak met de christenen, in de vallei van Josaphat. Hij verzekerde hen: « *Jullie worden niet vergeten* », in tegenstelling tot wat sommigen al begonnen te denken! Het is waar dat de christenen een verwaarloosbare minderheid vormen: rondom de Paus waren ze in Jeruzalem met drieduizend, net zoals twintig eeuwen geleden trouwens (Hand. 2, 41)... Verder met vijfduizend in Bethlehem, met dertigduizend in Nazareth.

GALILEA

« Het land van Zabulon en het land van Neftali, de weg naar zee, de overzijde van de Jordaan, het Galilea der heidenen! Het volk dat in duisternis zat, heeft een groot licht aanschouwd, en over hen die in het oord en in de schaduw des doods waren gezeten is een licht opgegaan » (Mt. 4, 15-16).

De H. Mattheüs begint het relaas van het openbaar leven van Jezus met het aanhalen van dit orakel van Isaïas. Paus Benedictus XVI, trouw aan zijn godsdienst van de “drie monotheïsmen” zoals hij die tijdens zijn pelgrimstocht voortdurend tot uitdrukking gebracht had, beriep zich op « *ons gemeenschappelijk geloof in de Ene God, Vader* [van Jezus Christus? Neen, dat klinkt te christelijk] *van de mensenfamilie.* »

Aan deze « *mensenfamilie* », die uiteengereten wordt door broederoorlogen, vroeg de H. Vader « *om te arbeiden met de bedoeling bruggen te bouwen* », en geen muren, « *en de middelen te vinden om vreedzaam samen te leven* ». Maar hij wees hen niet op het onfeilbaar « *middel* » om dit doel te bereiken, het enige middel waarop al zijn voorgangers vóór het Concilie de nadruk legden – in het bijzonder de H. Pius X in zijn brief tegen de pacifistische hersenschim van de *Sillon*: « **Zeker, Jezus heeft ons bemind met een im-**

mense en oneindige liefde, en Hij is op aarde komen lijden en sterven opdat alle mensen, verenigd rondom hem in rechtvaardigheid en liefde en beziel door dezelfde gevoelens van wederzijdse naastenliefde, in vrede en geluk zouden leven. Maar met een soeverein gezag heeft Hij aan de verwezenlijking van dit tijdelijk en eeuwig geluk een voorwaarde gekoppeld: dat men deel moet uitmaken van zijn kudde, dat men zijn leer aanvaardt, dat men de deugd beoefent en dat men zich laat onderwijzen en leiden door Petrus en zijn opvolgers.

« **Al is Jezus goed geweest voor de verdwaalden en de zondaars, toch heeft Hij hun verkeerde overtuigingen niet gerespecteerd, hoe eerlijk ze ook leken. Hij heeft hen allemaal bemind om hen te onderrichten, te bekeren en te redden.**

« **Tenslotte heeft Hij voor de toekomstige samenleving niet de heerschappij van een ideale gelukzaligheid aangekondigd waaruit het lijden zou verbannen zijn; maar door zijn lessen en zijn voorbeelden heeft Hij de weg van een mogelijk geluk op aarde en een volmaakt geluk in de Hemel uitgetekend: de koninklijke weg van het Kruis** » (*Brief over de Sillon* nr. 42).

Benedictus XVI van zijn kant heeft de « *religieuze verantwoordelijken van Galilea* » van deze koninklijke weg afgeleid door te verklaren:

« *Onze uiteenlopende godsdienstige tradities hebben elk een krachtig potentieel om een cultuur van vrede te promoten, meer bepaald door het onderwijs en door de prediking van de diepste geestelijke waarden van ons gemeenschappelijk menszijn. Door het hart van de jongeren te vormen, vormen wij de toekomst van de mensheid zelf. De christenen verenigen zich graag met de Joden, de moslims, de Druzen en de leden van de andere godsdiensten in het verlangen om de kinderen te beschermen tegen fanatisme en geweld en hen er tegelijkertijd op voor te bereiden de bouwers van een betere wereld te zijn.* »

Net zulk een project werd honderd jaar geleden door de H. Pius X veroordeeld als in tegenspraak met de katholieke leer en het heilsplan van God.

Derde verloochening, het gevolg van de twee vorige. « *Als mensen die geloven in de Ene God* », aldus nog de huidige Paus, « *weten wij dat de menselijke rede zelf een gave van God is en dat zij zich tot op de hoogste toppen verheft wanneer zij verlicht wordt door het licht van het leven.* » Deze en soortgelijke toespraken moffelen het Kruis van Christus weg, die verklaard heeft dat Hijzelf het licht van de wereld is: « **Ik ben het licht der wereld. Wie mij volgt, zal niet in duisternis wandelen maar het licht des levens bezitten** » (Jo. 8, 12).

broeder Bruno van Jezus

INGEBONDEN

JAARGANGEN

NIEUW! Alle nummers van de jaargangen 2005 t/m 2008 van *HIJ IS VERREZEN!* zijn nu ingebonden in één boekdeel verkrijgbaar. Meer dan 340 bladzijden aan artikels en tientallen foto's. Stevig gekartonneerd koft met zijopdruk. Prijs: 25 euro. Te bestellen bij E. Govaerts, postbus 14, B-2650 Edegem.

DE EENZIJDIGHEID VAN DE « DIALOOG »

DE mediastorm waarin Paus Benedictus XVI terecht kwam toen de schismatische bisschop Mgr. Williamson een ontkenner van de holocaust bleek te zijn, noopte de H. Vader ertoe enkele stevige veroordelingen uit te spreken. Zo zei hij op 12 februari jl. in verband met de Shoah: « *Het leidt niet de minste twijfel dat elke ontkenning of minimalisering van deze misdaad onduelbaar en volkomen onaanvaardbaar is.* »

Zijn woorden waren gericht tot de voorzitters van de grootste joods-Amerikaanse organisaties. Maar deze kwestie heeft uiteindelijk niets te maken met zijn leergezag van Opperherder van de katholieke Kerk. De forse uitspraak die hij deed was van *mediatieve* aard, niet van *canonieke* of *dogmatische* aard. Heeft Benedictus XVI ooit een even krachtig woord uitgesproken tegen een of andere leerstellige dwaling? Bij voorbeeld tegen de ontkenning van de dood van Jezus op het Kruis, zoals men die kan lezen in de Koran?

Bij ons weten niet. Een dergelijke veroordeling zou overigens in tegenspraak zijn met paragraaf 3 van de verklaring *NOSTRA AETATE*, waarin het Tweede Vaticaans Concilie christenen en moslims oproept om « *het verleden te vergeten* » en « *zijn talrijke vormen van onenigheid en vijandschap* », met de bedoeling zich samen te “*bekeren*”... tot wat? Tot de volle waarheid van Christus, gestorven op het Kruis en verrezen om voor ons de Hemel te openen en ons te doen ontkomen aan de hel? Helemaal niet! Maar wel « *tot wederzijds begrip* » om « *gezamenlijk de sociale rechtvaardigheid, de zedelijke goederen alsook vrede en vrijheid te verdedigen en te bevorderen in het belang van alle mensen.* »

Of deze nieuwe marsrichting de mensheid sinds de sluiting van het Concilie meer aards geluk heeft geschonken kan iedereen zelf vaststellen. **En zijn de moslims sindsdien tot meer “begrip” voor de christenen gekomen?**

In deze context is de bekering van een moslim tot het christendom een heldhaftige stap. Niet alleen omdat de bekeerling het voorwerp is van afkeuring, dreigementen en geweld van de kant van zijn voormalige geloofsgenoten en zelfs van zijn eigen familie, maar ook omdat hij bij zijn intrede in zijn nieuwe familie, de Kerk, slechts lauwheid en onbegrip aantreft.

Op een dag in 1997 draait een jonge Algerijn aan de knop van zijn radio op zoek naar een Italiaans programma dat hem kan helpen bij het aanleren van deze vreemde taal. Plotseling hoort hij: « *Ave Maria, piena di grazia, il Signore è con te, tu sei benedetta tra tutte le donne...* » Traag uitgesproken en met toewijding herhaalde woorden waarop door verschillende stemmen geantwoord wordt. Ze raken hem tot in het diepst van zijn ziel. « *Maria is een erg bekende en vereerde figuur in de mohammedaanse traditie, maar dit gebed dat telkens opnieuw met zoveel overtuiging herhaald werd sprak mij op een nieuwe manier over haar.* »

Het is precies 8 uur. Hij herinnert het zich later zoals Sint-Jan zich zijn eerste ontmoeting met Jezus herinnerde: « *Het was omstreeks het tiende uur* » (1, 38-39). Op dat moment zendt de katholieke zender *Radio Maria*

het rozenhoedje uit. Voor de jonge Algerijn staan deze dag en dit uur gelijk met een « *nieuwe geboorte* ». « *Ave Maria, il Signore è con te. Ik hoorde in die woorden iets vertrouwelijks dat op mij betrekking had...* »

Hij wordt een trouwe luisteraar van *Radio Maria*, die hem niet alleen het rozenhoedje doet kennen maar hem ook doordringt van een volkse catechese waardoor hij toegang krijgt tot het christendom. Tegelijkertijd boekt hij grote vooruitgang in de kennis van het Italiaans. 's Avonds neemt hij de uitzendingen op audiocassettes op en overdag beluistert hij die tijdens zijn werk, wanneer hij bootmotoren reinigt.

Ondertussen blijft hij verder de wijkmoskee bezoeken. De imam is van zijn leeftijd, ze hebben samen in de klas gezeten. Hij stelt hem honderden vragen waarop de ander geen antwoord weet:

« *Is het waar dat Jezus, die de christenen Zoon van God noemen en Heer die het leven geeft, niet gekruisigd is? Dat de Evangelies vervalst zijn? En de Koran? Wie kan ons de echtheid van de verzen van de Koran waarborgen?* »

- *Maar wat heb jij toch? Stop toch met vragen stellen! De Koran is een mirakel dat uit de hemel is neergedaald, niemand mag dat in twijfel trekken... Als je zo verdergaat, klaag ik je aan.* »

In Algerije is men “vrij”. Vrij om tot de islam toe te treden, maar niet om er zich uit terug te trekken!

Hij neemt contact op met de organisatoren van *Radio Maria* en gaat op hun uitnodiging naar Italië. Op enkele dagen tijd « *begon ik te begrijpen wat de aanwezigheid van Jezus vandaag in de Kerk betekende. In feite had ik de indruk “thuis” gekomen te zijn.* »

Terug in Algiers kan hij voor zijn familie niet lang verbergen wat zijn leven nu vervult. Zijn zus ontdekt een Bijbel wanneer zij zijn kamer oprommelt. « *Waarom lees jij de Bijbel van de christenen? Wat je doet is verschrikkelijk, je bent een afvallige, een verrader van de islam!* » Ahmed, zijn oudste broer die hoofd van de familie is sedert de dood van hun vader, bedreigt hem: « *Jij bent een renegaat. Als je volhardt in dit spoor zal ik je moeten aanklagen, want wie de islam in de steek laat kan niet ongestraft blijven.* » Geen spoor van enige “oecumenische geest” in deze radicale reactie!

Het leven wordt onmogelijk. Hij verlaat het huis en in augustus 2000 slagen zijn Italiaanse vrienden er in om hem naar Italië te laten overkomen met een tijdelijk visum; ze vinden voor hem werk en een woning in Toscane. Het is het paradijs! Hij wordt er gedoopt en kiest de naam Antonio, ter herinnering aan de grote heilige kluizenaar die net als hij afkomstig was uit Noord-Afrika (3de-4de eeuw).

« *De moslims kijken naar ons* », aldus Antonio. « *Het is een grote verantwoordelijkheid voor de christenen en de Kerk er getuigenis van af te leggen dat men als integraal christen kan leven in een maatschappij die zichzelf gesecculariseerd noemt.* »

Bron: *I Cristiani venuti dall'Islam*, Piemme 2005.

broeder Bruno van Jezus

« RECHT NAAR HET HOOFD ! »

Op 10 april 1973 legde abbé de Nantes in Rome een *AANKLACHTENBOEK TEGEN PAUS PAULUS VI* neer, waarin hij de wettige Opperherder van de Kerk oproep om een oordeel te vellen over de uitspraken en daden van ketterij, schisma en schandaal gepleegd door « onze broeder in het geloof, Paus Paulus VI ». De Paus die zichzelf moest veroordelen?! Het initiatief van de stichter van *De katholieke Contrareformatie in de twintigste eeuw* stuitte op veel onbegrip, ook in traditionalistische kringen. Het hierna volgend artikel wil duidelijk maken hoe gefundeerd de redenering van abbé de Nantes was, en hoe zijn opzet tot op vandaag de enige weg blijft om een einde te maken aan de conciliaire dwalingen die de Kerk blijven verstikken en haar beletten terug op te leven.

IN zijn hoofdartikel van februari 1973 bracht abbé de Nantes het geweldige drama waarmee wij geconfronteerd worden als volgt onder woorden:

« *Het kwaad, dat in het verleden van beneden en vanuit de marge kwam, werd altijd moedig bestreden door de pausen. Vaak stonden zij daarbij zo goed als alleen, want het kwam er op neer de haat van de wereld te verdragen en impopulariteit te trotseren. Zo werden het liberalisme, het modernisme en het progressisme tot op vandaag een halt toegeroepen. In een profetische geest die God schenkt aan de allergrootste pausen stelde de H. Pius X de dwalingen en rampzalige consequenties aan de kaak van een Nieuwe Hervorming en een Revolutie, gepredikt door dromers die – tot rampspoed voor de Kerk – bezeten waren van verandering... De encycliek PASCENDI en de BRIEF OVER DE SILLON spraken lang vooraf een aanklacht uit tegen de nieuwlichters die de Kerk op tien jaar tijd [1963-1973] tot de staat van ontbinding gebracht hebben die we nu kunnen vaststellen.*

« *Vandaag zijn we getuige van een uitzonderlijk feit in*

de geschiedenis : het kwaad is opgeklommen tot aan het Hoofd, en het wordt langs de weg van het gezag opgelegd. Om het goede te doen en het kwaad te bestrijden, om de dwaling af te wijzen en aan de geloofswaarheid vast te houden, zijn wij verplicht om aan de paus te weerstaan uit gehoorzaamheid aan God, en aan de geest van dit concilie door trouw te blijven aan alle andere concilies. Want “men moet meer gehoorzaam zijn aan God dan aan de mensen” (Hand. 5, 29) » (CRC nr. 65).

« *Aan de paus weerstaan uit gehoorzaamheid aan God* » : het is precies dit beginsel dat men onze geestelijke vader vaak verweten heeft. Is het niet het principe en het fundament zelf van de hervorming, de revolte en de anarchie in de Kerk? Op welk gezag beroept abbé de Nantes zich om de wil van de paus – die, zo zegt men hem, de wil van God is – af te wijzen? Hoe durft hij over de paus oordelen en schrijven dat « *het kwaad opgeklommen is tot aan het Hoofd* »?

Deze brandende kwesties « *belangen in de eerste plaats onze katholieke Contrareformatie aan, maar ook*

Sint-Pietersplein, 10 april 1973. Abbé de Nantes legt aan de journalisten uit dat hij gekomen is om zijn *LIBER ACCUSATIONIS* neer te leggen en een beroep te doen « op de Paus tegen de Paus ».

alle theologen en al diegenen die bekommerd zijn om de toekomst van de Kerk». Onze Vader gaf er een antwoord op in het nummer van juni 1973 (CRC nr. 69) en vatte de problematiek samen in één vraag: *KAN MEN DE PAUS EEN PROCES AANDOEN?*

KAN EEN PAUS IN KETTERIJ VERVALLEN?

Abbé de Nantes vraagt zich eerst en vooral af of het in sommige omstandigheden wettig en heilig is om zich tegen de paus te verzetten. « *Het antwoord dat automatisch in de mond van de brave christenen komt, het gemakkelijke antwoord is: Neen, nooit! Niemand kan zich op wettige of heilige wijze verzetten tegen de paus: "Ubi Papa, ibi Ecclesia". Zich verzetten tegen de paus betekent zich verzetten tegen de Kerk. En zich verzetten tegen de Kerk betekent Christus bekampen.* » Dit antwoord vindt zijn bewijs in de H. Schrift: « Gij zijt Petrus; en op deze steenrots zal Ik mijn Kerk bouwen » (Mt. 16, 18). Een katholiek houdt van de paus en gehoorzaamt hem altijd.

« *Er is nochtans ook een ander antwoord mogelijk, dat moeilijker maar ook juist is: Ja, soms! Het kan wettig en heilig zijn zich te verzetten tegen de paus. De gehoorzaamheid is de regel. Maar deze deugd zelf kan leiden tot verzet precies omwille van de trouw.* » In hetzelfde hoofdstuk 16 van Mattheüs zien we hoe Petrus zich keert tegen het verlossingsplan van Christus, waarop de Heer hem antwoordt: « Ga weg van Mij, Satan; ge zijt Mij een ergernis » (Mt. 16, 23).

Petrus is dus feilbaar.

Nochtans blijft hij Petrus, ook al is hij tekortgeschoten. Jezus heeft hem niet van zijn opdracht ontheven.

Het gaat er dus op geen enkele manier om het gezag van de Opperherder in twijfel te trekken. Als wij ons verzetten tegen de paus dan zal het altijd op een zeer beperkte manier gebeuren en altijd tegen een welbepaalde paus, die wij beschouwen als iemand die « *gebroken heeft en in staat van oppositie is met de gewijde macht en de heilige plicht van Petrus, de Paus van Rome "die nooit sterft"*. » Maar nooit zullen wij het Hoofd van de Kerk verwerpen.

FEILBAARHEID EN ONFEILBAARHEID

De opdracht van de paus en de bisschoppen bestaat er niet in de Kerk te "hervormen" maar integendeel « *de Kerk te bewaren* ». Daarvoor beschikken zij over bepaalde bevoegdheden die onfeilbaar zijn en waarvoor Christus zich engageert om ze op een absolute wijze te ondersteunen; maar ze beschikken ook over bevoegdheden die *niet* onfeilbaar zijn en dus... feilbaar.

Men maakt een onderscheid tussen de bevoegdheden van orde, van onderricht en van bestuur.

De macht om te onderrichten is onfeilbaar, maar slechts ten dele. Laten we dit toelichten.

De Kerk in haar eenstemmig geloof is onfeilbaar in « *wat de Kerk altijd en overal heeft aangenomen als van goddelijke openbaring* ». Een voorbeeld: de Kerk heeft altijd geloofd in de onafgebroken maagdelijkheid van Maria; dit is dus een onfeilbare waarheid van de Openbaring.

Het gewoon Leergezag, dat wil zeggen het onderricht gegeven door de paus, een bisschop, een pastoor of een catechist, is voorwaardelijk onfeilbaar, namelijk in

de mate waarin dit onderricht op elk punt de trouwe echo is van de eenstemmige traditie van de Kerk.

Het buitengewoon of plechtig Leergezag is onfeilbaar. Als over een welbepaald punt tegenspraak de kop opsteekt – zoals over de Onbevleete Ontvangenis, waarover de H. Bernardus van Clairvaux en anderen na hem twijfel uitten – dan « *is het aan hen die alle macht gekregen hebben om de schat van de Openbaring te bewaren en te verdedigen om de kwestie definitief te beslechten door een onbetwistbare uitspraak over de Waarheid. De bijstand van de H. Geest is hen toegezegd voor dergelijke beslissingen. Dit is de zgn. plechtige onfeilbaarheid van de paus en van het concilie, ook onfeilbaarheid ex cathedra genoemd.* » Deze onfeilbaarheid werd op het Eerste Concilie van het Vaticaan plechtig geproclameerd als een... onfeilbaar dogma.

Het feilbaar onderricht van de privé-persoon. Naast het voorgaande behouden individuele personen het recht om theorieën en meningen te onderrichten die zij zelf geformuleerd hebben en die slechts waard zijn wat hun intrinsieke bewijskracht waard is. « *Maar een dergelijk onderricht wordt niet gewaarborgd door hun Leergezag, en het is niet goed dat er schijnbare vermenging tussen beide ontstaat. De gelovigen zouden in hun naïef vertrouwen kunnen denken dat ze met het onfeilbaar Leergezag te maken hebben, terwijl het slechts gaat om een vrije opinie van privé-personen die even feilbaar zijn als de rest.* »

De Kerk is dus onfeilbaar in haar gedurig en wereldwijd onderricht. Wanneer een herder echter volkomen nieuwe dingen zegt, is het enerzijds « *goed en voorzichtig hem die door de H. Geest bijgestaan wordt te geloven. Maar er bestaat een bepaalde mogelijkheid dat een herder zijn functie verraadt en zichzelf uit onwetendheid bedriegt, of ons bedriegt en op een dwaalspoor brengt uit boosaardigheid.* » Wij moeten daarom op onze hoede blijven tot de paus op plechtige wijze, *ex cathedra* (vanaf zijn Leerstoel), verkondigt dat het bewuste onderricht onfeilbaar is.

HET GEVAL VAN EEN KETTERSE PAUS

Zoals we gezien hebben kan een paus die zich uitdrukt als privé-theoloog THEORETISCH gesproken tot ketterij vervallen. « *Deze mogelijkheid heeft de Kerk altijd al gekend en beleden.* » Een canon van het decreet van Gratianus maakt er uitdrukkelijk melding van:

« **Geen enkele sterveling mag het wagen de Paus wegens zijn fouten te vermanen; want diegene die alle mensen moet oordelen mag door niemand geoordeeld worden, BEHALVE ALS HIJ TERECHTGEWEZEN WORDT OMDAT HIJ VAN HET GELOOF AFGEWEKEN IS.** »

« *Als het tweede deel van de laatste zin er niet zou staan dan zijn wij geëxcommuniceerd voor onze aanklacht tegen Paulus VI. Maar de afsluitende precisering stelt alles in een ander daglicht: onze actie tegen Paulus VI wordt dan ontvankelijk, en ze vereist een beslissing van de kerkelijke rechtspraak.* »

Laten we nu van de theorie overstappen naar de praktijk. Is het IN DE PRAKTIJK vroeger ooit voorgekomen dat een paus ketterijen verkondigde?

Het antwoord lijkt geen enkele twijfel: wij hebben in

de geschiedenis inderdaad voorbeelden van pausen die gedurende een bepaalde tijd ketters zijn geweest. « *Niemand kan de realiteit van deze feiten, in al hun ernst, ontkennen. Verschillende pausen zijn in de dwaling verzeild geraakt op het gebied van het geloof en hebben zich er in vastgebeten, zelfs tot het veroordelen van de aanhangers van de rechte leer toe.* »

In december 359 capituleerde Paus LIBERIUS voor de dreigementen van de Arische keizer Constantius II ; hij werd daarin gevolgd door vierhonderd westerse en honderdzestig oosterse bisschoppen. Ze verloochenden allemaal het geloof ! Alleen de H. Hilarius, de H. Athanasius en enkele anderen hielden stand maar werden door Liberius veroordeeld. Korte tijd later kwam deze paus echter tot inkeer, en hij zou de rechte leer met krachtige hand verdedigen tot aan zijn dood.

In 553 koos Paus VIGILIUS in de overigens hoogst duistere kwestie van de "twee wilsuïtingen" in Christus de kant van de ketterij. De Romeinse diaken Pelagius verweet hem dit en noemde hem een ketter, waarop Vigilius zijn tegenstander excommuniceerde. Maar het was Pelagius die hem zou opvolgen op de Troon van Petrus.

Paus BONIFATIUS IV nam in 612 in deze zelfde kwestie een niet minder verdacht standpunt in. De H. Columbanus schreef hem een plechtige brief waarin hij hem van ketterij beschuldigde en opriep zijn orthodoxie te bewijzen. De paus herriep zijn standpunt en werd tenslotte heilig verklaard.

In het jaar 634 liet Paus HONORIUS, om « geen oude

twisten terug op te roepen », aanhangers van het ketterse monofysitisme toe om hun leer te prediken. De H. Sophronius van Jeruzalem kwam tegen hem in het verweer en beschuldigde de paus formeel van ketterij. De Opperherder stierf korte tijd nadat hij berouw getoond had, maar zonder de geweldige schade die hij de Kerk berokkend had hersteld te hebben. Tweeënveertig jaar later werd Honorius postuum in de ban geslagen door één van zijn opvolgers, de H. Agatho, een veroordeling die hernomen werd door alle grote oecumenische concilies tot aan de moderne tijd. Het geval van Paus Honorius is ongetwijfeld het zwaarste.

Tenslotte was er JOANNES XXII, één van de pausen van Avignon, die op het feest van Allerheiligen 1331 de stelling verdedigde dat de doden pas tot de zalige aanschouwing komen op het moment van de verrijzenis, op het einde van de tijden. De Universiteit van Parijs sprak toen een afkeurend oordeel uit. Joannes XXII stierf drie jaar later, na zijn dwaling gebiecht en herroepen te hebben.

Samengevat zijn dus vijf pausen, gedurende enige tijd en met betrekking tot één welbepaald punt, tekortgeschoten in de zuiverheid en integriteit van het geloof. Dat is wel heel weinig ! En « *het wekt onweerstaanbaar onze bewondering voor het schouwspel van de ononderbroken opvolging van de Roomse Opperherders en hun algemene wijsheid.* »

« *Kan een paus dus beschuldigd worden van ketterij ? Een dergelijke situatie is heel erg onwaarschijnlijk. Het is daarom de allerlaatste hypothese die onder ogen moet gezien worden, nadat alle andere mogelijkheden*

Omdat de Italiaanse politie zich steeds dreigender begon op te stellen toonde abbé de Nantes het enige wapen dat hij op zak had : zijn paternoster !

onvoldoende zijn gebleken. Alles liever dan de Paus op een lichtzinnige wijze beschuldigen van ketterij.

«Maar als er geen andere oplossing overblijft, als alle bewijzen bijeengebracht zijn en in dezelfde richting wijzen, dan stort het geloof niet in elkaar, dan sterft de hoop niet en wordt de naastenliefde niet gekwetst door te zeggen : onze Paus is een ketter. »

HET OPTREDEN VAN DE KERK TEGEN EEN KETTERSE PAUS

Wat moeten we doen als onze Paus een ketter blijkt te zijn ?

Een radicaal antwoord bestaat er in te zeggen : «**Papa haereticus depositus est...** Een ketterse paus is afgezet. » Dit betekent dat vanaf het moment dat een paus ketters is, hij *ipso facto* buiten de Kerk staat. Door dat feit zelf is hij afgezet : hij bekleedt de Apostolische Stoel niet meer, hij is geen paus meer.

Tegen deze redenering kan men twee argumenten inbrengen. Ten eerste zal de grote massa altijd de regerende paus blijven volgen. En ten tweede kan op die manier elke ontevredene gelijk wanneer en voor gelijk welk motief verklaren dat de paus een ketter is en bijgevolg geen paus meer is.

Een ander antwoord luidt : «**Papa haereticus deponendus est...** Een ketterse paus moet afgezet worden. » Daaruit volgt dat «*diegene die de paus beschuldigt van ketterij zich niet tot de aanklacht kan beperken maar stappen moet ondernemen om het juridisch proces van de afzetting in gang te zetten ; hij kan zijn persoonlijk oordeel niet zomaar uitvergroten tot uitvoerend besluit.* »

«Maar onmiddellijk rijzen talrijke vragen over de wijze en de middelen van die afzetting. Wie zal de paus afzetten ? De Kerk uiteraard. Maar heeft de Kerk de vereiste competentie om de paus te oordelen ? »

De Kerk kan de regerende paus enkel oproepen om te verschijnen voor het kerkelijk tribunaal en hem in beschuldiging stellen. Maar wie zal de uitspraak doen ? Niet een priester, niet een bisschop, niet een concilie, want die staan allemaal onder de paus. Wie dan wel ?

Alleen onze geestelijke vader heeft op deze cruciale vraag een antwoord gevonden, door een “moderne oplossing” die alle consequenties trekt uit de pauselijke onfeilbaarheid zoals ze op het Eerste Vaticaans Concilie gedefinieerd werd. Eén enkele persoon kan de paus oordelen : «*De paus zelf in zijn onfeilbaar Leerzegag ! De Kerk moet dus een beroep doen op de paus tegen de paus.* »

En wie mag de aanklacht indienen ? Volgens het canoniek recht heeft gelijk welk lid van de H. Kerk het recht om de paus ervan te beschuldigen dat zijn leer in tegenspraak is met het traditioneel onderricht van de Kerk : «Elke gelovige kan op vrije wijze gelijk welke canonieke of strafrechterlijke zaak indienen of voorleggen aan het oordeel van de H. Stoel, op gelijk welk juridisch niveau en op eender welk moment van het proces » (canon 1417).

En voor welk tribunaal ? Voor heel de Kerk, vertegenwoordigd ofwel door leden van de hiërarchie, ofwel door een comité van theologen die gewoon de opdracht hebben om de overeenkomst tussen het pauselijk onder-

richt en het katholiek geloof vast te stellen, «*onder voorbehoud van een onfeilbare uitspraak die niet tot hun bevoegdheid behoort.* »

Wie zal dan de uitspraak doen ? «*De Kerk uiteraard, maar noodzakelijkerwijze in één enkele persoon die persoonlijk beslist* » : de paus. «*De paus zal dus geroepen worden om zichzelf te oordelen* », want wanneer hij spreekt vanaf zijn Leerstoel, *ex cathedra*, «*geniet hij van de absolute bijstand van de H. Geest, die hem beschermt tegen elke dwaling uit onwetendheid of boosaardigheid. De onfeilbare paus zal dus oordelen over de feilbare paus, zonder dat nog een hoger beroep mogelijk is.* »

Maar als de paus weigert de aanklager te horen ? Als hij zijn deur voor hem sluit ? «*Dan zal de weigering en het plichtsverzuim vastgesteld worden, en dat zal de Kerk van Rome in actie doen treden : de paus wil zijn opperste Leergezag niet uitoefenen ! Die rol is weggelegd voor zijn Kerk, de Kerk van Rome.* » Het komt de Kerk van Rome toe vast te stellen dat de paus ontslag heeft genomen en vervolgens de H. Stoel vacant te verklaren, waarop een conclaaf zal samengeroepen worden om een opvolger te kiezen.

* * *

Op 9 april 1973 kwamen abbé de Nantes, zijn broeders en een delegatie van vijftig medestanders – die het “Romeins legioen” vertegenwoordigden, vierduizend zestig personen die met hun handtekening de onderneming steunden – in Rome aan. Toen zij zich de dag daarop naar de Bronzen Poort begaven om de *LIBER ACCUSATIONIS* te overhandigen, werden ze op uitdrukkelijk verzoek van Paulus VI tegengehouden door gewapende carabinieri en agenten in burger. Abbé de Nantes : «*Wij verklaren dat wij hier, op het grondgebied van het Vaticaan, geen begrip kunnen opbrengen voor orders van Italiaanse politieagenten in burger. Als de Paus die onze Vader is weigert om ons die zijn zonen zijn te ontvangen en te aanhoren, dat hij dat dan laat weten door een priester, maar niet door de Italiaanse politie...* »

Het protest haalde niets uit en de Paus liet zich niet zien. Op 11 april slaagde één van onze vrienden er wel in om, tijdens de publieke audiëntie, op een onverwacht moment het Aanklachtenboek aan de Paus te overhandigen... die het korte tijd nadien op de politiepost van het Vaticaan liet terugbezorgen. «*De Paus heeft ons niet ontvangen. Om één enkele reden : omdat hij het Boek niet wou aanvaarden. Niettemin heeft hij het, bij verrassing, letterlijk met zijn twee handen aangenomen, maar hij heeft het bewust geweigerd en er zich onmiddellijk van afgemaakt.* »

Op die weigering van de Opperherder om zijn plicht te doen had de Kerk van Rome moeten reageren met de vaststelling dat Paulus VI klaarblijkelijk zijn apostolische opdracht niet wou vervullen. In november 1973 keerde abbé de Nantes met een medebroeder naar Rome terug om er gedurende tien dagen 1500 exemplaren van de Italiaanse vertaling van de *LIBER* uit te delen. Zij ontmoetten verschillende hoge prelaten, geestelijken en functionarissen van de Curie die het Aanklachtenboek wel wilden ontvangen, maar nooit officieel. De Kerk van Rome zweeg...

broeder Michel van de Triomferende Onbeoekte

DE STICHTING VAN DE KERK IN CHINA DOOR DE H. APOSTEL THOMAS

Wat het *hot item* van het jaar van de Olympische Spelen in Peking had kunnen zijn werd bewust weggemoffeld door de Chinese én de westerse “weldenkende” milieus: het archeologisch bewijs dat de Kerk in China gesticht werd door niemand minder dan de H. Apostel Thomas, tussen de jaren 65 en 68. China neemt zo plaats tussen de vroegst geëvangelijsede landen ter wereld, en de Kerk daar kan zich beroemen op de eretitel « apostolisch ».

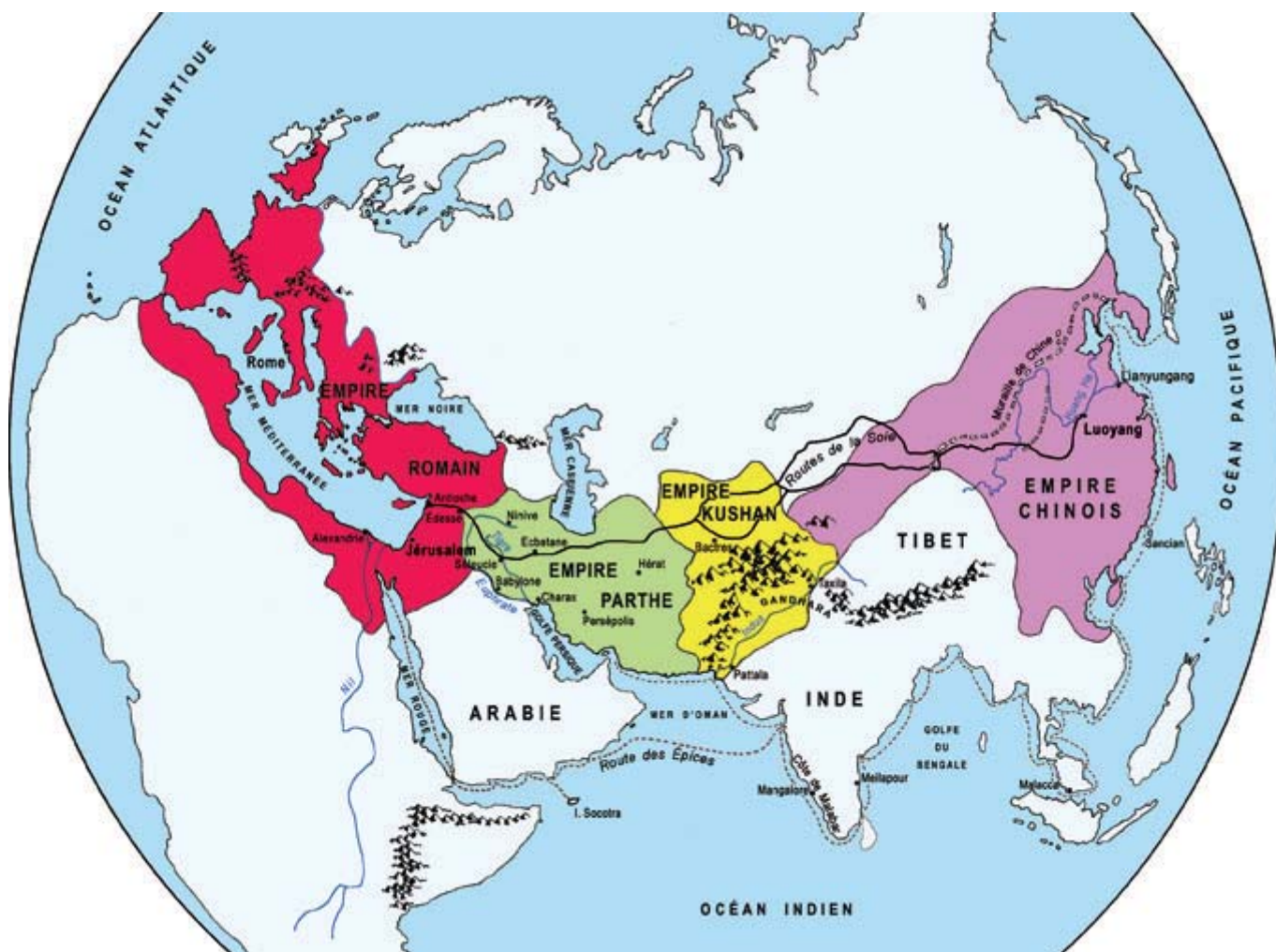
ER werd al enkele jaren over gesproken, en zelfs melding van gemaakt in het Volksdagblad, het officieel orgaan van de Chinese communistische Partij, dat een ware « aardbeving » voorspelde als het feit bevestigd zou worden. Vandaag is het zover, dankzij Pierre Perrier, voormalig onderzoeker van de groep *Dassault Aviation* en wereldwijd erkend specialist op het gebied van de mondelinge overlevering van de Evangelies. Perrier verrichtte een minutieus onderzoek waarvan hij vorig jaar de neerslag publiceerde: *THOMAS FONDE L'ÉGLISE EN CHINE* (uitg. Jubilé, september 2008; 318 pp.).

Een dergelijke ontdekking herstelt de traditie van bepaalde Kerken in ere, in het bijzonder die van de Chaldeeuse Kerk (Irak) en die van de Syro-Malabar-katholieke Kerk (Zuid-India; overigens ook Kerk van de Thomaschristenen genoemd). Zij hebben altijd voor zeker aangenomen dat de Apostel in de eerste eeuw van onze tijdrekening in China gepredikt heeft en er het christen-

dom heeft ingeplant. In het Chaldeeuse brevier kan men bij voorbeeld lezen: « *Dankzij de H. Thomas heeft het Koninkrijk der Hemelen vleugels gekregen en is het opgeklimmen tot bij de Chinezen.* » Tal van katholieke missionarissen hebben er doorheen de eeuwen geloof aan gehecht; onder hen de H. Franciscus Xaverius, die op 3 december 1552 stierf op het eiland Sancian, recht tegenover China dat hij zielsgraag wou veroveren voor het christendom maar dat hermetisch gesloten bleef voor zijn apostolaat. Hij schreef aan zijn geestelijke vader, Sint-Ignatius: « *Talrijk zijn zij die beweren dat de H. Apostel Thomas tot in China gegaan is en dat hij er velen tot het christendom bekeerd heeft...* »

EEN UNIEK GETUIGENIS

Tot gisteren werd er enkel meewarig geglimlacht om deze beweringen, die men als “legenden” uit vroegere tijden beschouwde. Nu weten we echter dat het helemaal

Kaart van de bekende wereld in de eerste eeuw van de christelijke tijdrekening, met de vier grote Rijken: het Romeinse rijk, het rijk van de Parthen, het Indo-Scythisch rijk (Kouchan) en het Chinese rijk. De zwarte lijnen geven de handelsroutes aan: in doorlopende lijn de zijderoute (over land), in stippellijn de kruidenroute (over zee). Vanaf de apostolische tijden werd het Evangelie gepredikt « tot aan de uiteinden van de aarde »: in Rome (de H. Petrus) en verder door tot in Spanje (de H. Jacobus de Meerdere), en in oostelijke richting tot in India en China (de H. Thomas).

geen legende is maar een historische waarheid, die letterlijk in steen gegrift staat en waarvan de gevolgen voor het hedendaagse China bijzonder gewichtig zijn.

Om deze waarheid in de woorden van de apostel zelf « te zien en te voelen » moet men een lange tocht doorheen de wereld afleggen, in de voetsporen van Sint-Thomas, om tenslotte aan wal te gaan in de haven van Lianyungang. Vroeger situeerde zich hier de monding van de Gele rivier, de Huang He, die nadien omgeleid werd naar de golf van Bo Hai. Lianyungang lag aan het eindpunt van de landroute die de opeenvolgende hoofdsteden van het keizerrijk Han, Chang'An (vandaag Xi'an) en Luoyang, verbond met de Gele Zee [zie landkaart p. 9].

Vlakbij Lianyungang, aan deze aloude route, ligt de rotswand van Kong Wang Shan. In het begin van de jaren 1980 herontdekte men op deze rotswand beeldhouwwerken in bas-reliëf. Het gaat hoofdzakelijk om drie personages, twee die rechtstaan en één dat wat hoger neerzit. Ze zijn omringd door andere figuren die kleiner zijn en voor een deel ook van jongere datum [zie illustratie p. 11]. Deze overblijfselen waren het voorwerp van hernieuwd historisch onderzoek door Chinese geleerden, die voor de datering ervan uitkwamen op het jaar 65 van de christelijke tijdrekening.

Wie zijn deze personages? Alvorens op deze vraag te antwoorden is een korte geschiedkundige toelichting noodzakelijk.

CHINA IN DE EERSTE EEUW

Het Chinese keizerrijk werd gesticht in 221 v. Chr. door de koning van de Ts'in, Qin Shi Huangdi. Deze vorst slaagde er in om zijn gezag op te leggen aan de Strijdende Staten en de aanvallen van de Hunnen af te slaan, tegen wie hij de Grote Chinese Muur bouwde. Zijn graf werd ontdekt in 1974, waarbij het beroemde terracottaleger met de achtduizend krijgerbeelden aan het licht kwam.

Na hem kwam de fameuze Han-dynastie aan de macht, die gedurende vier eeuwen de heerschappij over China uitoefende. Het was de bloeitijd van het Rijk van het Midden. Voor de eerste keer heerste over deze reusachtig grote gebieden de Chinese vrede, *Pax Sinica*, tegenhanger van de *Pax Romana* in de mediterrane wereld. Handelsroutes werden geopend: over land de "zijderoute", die ten noorden van de Himalaya liep en via Perzië en Syrië het Romeinse rijk voorzag van de kostbare stof; en over zee de "kruidenroute", die vertrok aan de Chinese oostkust, langs het Indo-Chinese schiereiland liep en via de straat van Malakka uitkwam in de golf van Bengalen en de delta van de Ganges.

Het China van die tijd werd op geestelijk vlak beheerst door twee filosofieën: het *taoïsme*, dat streeft naar de individuele vervolmaking, en het *confucianisme*, dat de ordening van de menselijke samenleving verzekert.

Volgens de eerste leer moet de wijze zich ontdoen van zijn persoonlijkheid, van zijn individuele ik, zelfs van zijn intelligentie, om zich te vereenzelvigen met de rest van het universum. Daaruit bestaat de *Tao* ("de Weg"): elke dag minder en minder handelen, zich niet verzetten tegen de loop der dingen. Wanneer men doorlopend zonder verlangen is, is men op weg om het geheim van hemel en aarde te zien... Onnodig te zeggen dat de taoïstische wijze zich

nauwelijks bezighoudt met het welzijn van het volk. En het is niet met dergelijke principes dat men een beschaving opbouwt!

Het confucianisme daarentegen wil een wijsheidsschool zijn die steunt op het ontzag voor de "Hemel" en de voorouders. Het predikt het vrome respect, dat wordt uitgebreid tot alle relaties van een harmonieuze samenleving: kinderen-ouders, echtgenote-echtgenoot, onderdaan-vorst, mens-"Hemel". Voor Confucius (6de eeuw v. Chr.) en zijn leerlingen is er geen onderscheid tussen de individuele moraal en de sociale moraal: alles draagt bij tot de uitbouw van de gemeenschap, het goed bestuur over het volk wordt verzekerd doordat er overeenstemming is tussen de deugden van de vorst en de orde van de "Hemel", bron van alle macht. Maar een "Hemel" die hopeloos leeg is...

Eigenlijk is het confucianisme het tegendeel van een godsdienst. De rituelen ervan hebben tot enig doel de overeenstemming met de kosmische orde te verwezenlijken: er is geen enkel bovennatuurlijk aspect aan verbonden. Volgens Legge, de bekende vertaler van de Chinese klassieken, « heeft niets zozeer de godsdienstige, sociale en politieke hervorming van China tegengehouden als de gehechtheid van de Chinese regering en de Chinese intellectuelen aan Confucius » (aangehaald door pater H. J. J. M. van Straelen, s. v. d., *De niet-christelijke godsdiensten en het christendom*, Brugge 1991).

Afwijkingen van allerlei aard (magie, tovenarij enz.), het starre formalisme van de officiële rituelen en vooral het ontbeken van transcendente antwoorden op de mysteries van het menselijk bestaan – de zin van het lijden en de dood, het leven in het hiernamaals, de kennis van de bedoelingen van de "Heer van de Hemel" – schiepen in de ziel van het Chinese volk en zijn elites een wrede leegte.

Jezus Christus, en niet Boeddha, had deze verwachting moeten vervullen.

BOEDDHISTISCHE MONNIKEN OF APOSTELEN VAN CHRISTUS ?

Toen Pierre Perrier het bestaan van Kong Wang Shan vernam, door tussenkomst van een priester van de ondergrondse katholieke Kerk, maakte hij gebruik van een colloquium aan de universiteit van Nanking om zich bij het Departement voor de studie van de volksreligies te informeren over de interpretatie van deze bas-reliëfs:

« Men liet ze me zien en men maakte me meteen duidelijk dat deze personages de bevestiging waren van tradities met betrekking tot de komst van het boeddhisme in China, in de eerste eeuw van onze tijdrekening. Vervolgens preciseerde men de datum van deze komst, op basis van de geschreven overlevering [Kronieken van de Oostelijke Han-dynastie]: het jaar 65. Bovendien hadden deze tradities het over de aankomst van twee boeddhistische monniken afkomstig uit India, die in de eerste eeuw na Christus in China gearriveerd waren op verzoek van de regerende keizer: die wou de betekenis begrijpen van een droom die hij het jaar tevoren (in 64) had en waarin aan de voet van zijn bed een persoon verschenen was van grote lengte – met andere woorden geen Chinees maar veeleer een westerling – en met een aureool van licht rond zijn hoofd » (op. cit., p. 31).

[Lees verder op p. 12]

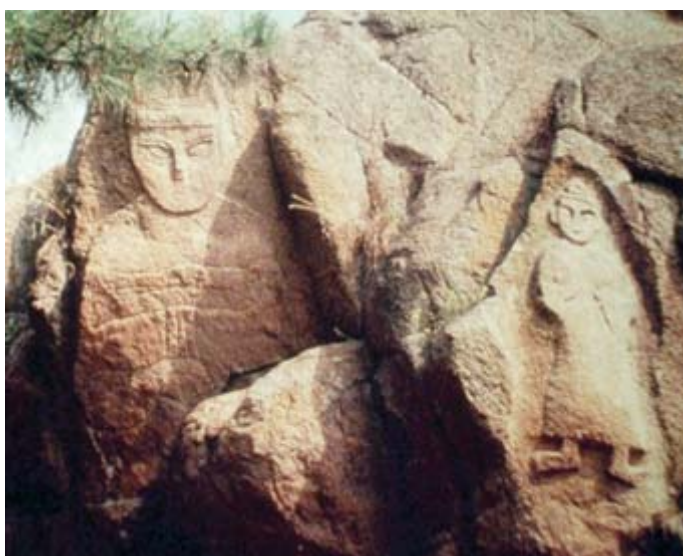
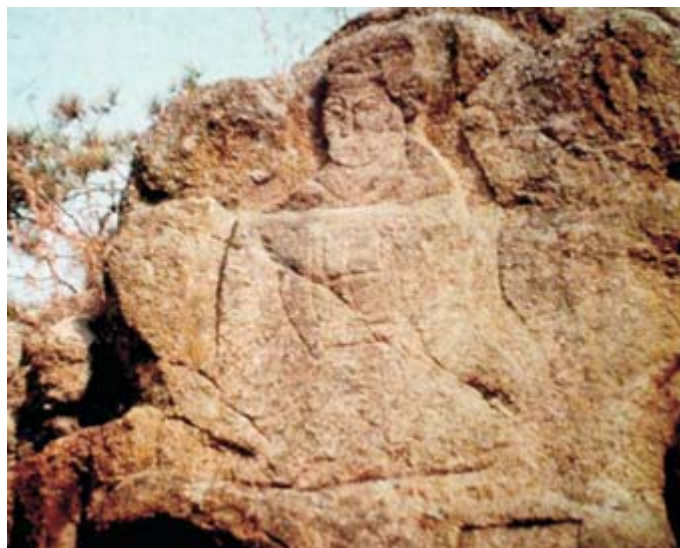
DE ROTSWAND VAN KONG WANG SHAN

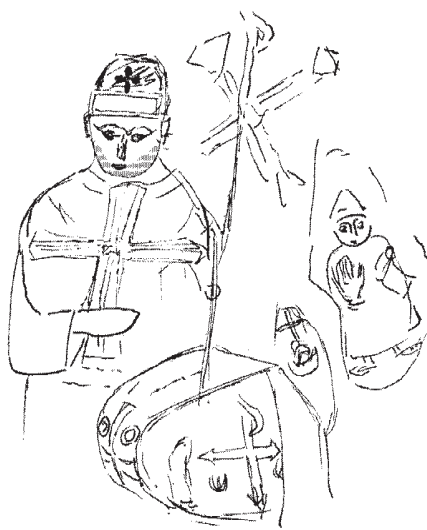
Dit halfverheven beeldhouwwerk op een rotswand in de buurt van de stad Lianyungang bewijst dat de apostel Thomas in China gepredikt heeft, in de jaren 65-68. De grotere figuren zijn van christelijke strekking : links de apostel en zijn dienaar-tolk, rechts

EEN GEBORTE UIT DE EERSTE EEUW

Een Vrouw, in de zittende houding van een dienares, toont haar Kind aan de voorbijgangers. Horizontale en verticale inkervingen op de plaats van het hoofdje van het Kind tonen aan dat men het heeft willen doen verdwijnen. Toch was het er wel degelijk, gewikkeld in windels en aangeduid door de rechterhand van zijn Moeder. Rechts naast haar komt een Chinees geschenken aanbieden [zie bovenste tekening]. De "Heilige Moeder", de oudst bekende voorstelling van Onze-Lieve-Vrouw, richt haar ogen op de apostel Thomas die het Kruis toont.

DE PREDIKING DOOR DE APOSTEL THOMAS

De lange neus, de wijdoopen ogen en de grote gestalte doen vermoeden dat dit personage geen Chinees is. Hij draagt een soort tulband met een kruis er op en een hoofdband zoals de joodse hogepriesters. In zijn rechterhand heeft hij een kruis vast. Vóór hem bevindt zich een rots die uitgehakt is in de vorm van een al-

taar, waarop tekens staan die kenmerkend zijn voor de joods-christelijke Kerk, zoals een kruis met aan de bovenzijde een Aramese qof. Zijn dienaar, in kledij die typisch is voor de Parthen, heeft een boekrol vast en betuigt door zijn opgeheven rechterhand de waarheid van het woord van de apostel. Tussen beide figuren in bemerken we een groot Sint-Andrieskruis, met driehoekige uiteinden ter ere van de H. Drievuldigheid. Het is geen Griekse chi maar een Aramese hoofdletter tav bekrond door een qof : het teken van de Verrijzenis. (© Foto's Jean-Paul Desroches, hoofdconservator - Musée Guimet, Parijs.)

Dit is inderdaad de officiële interpretatie die men terugvindt in alle boeken over het boeddhisme in China. « *Volgens een wijderspreide legende zou het boeddhisme zijn intrede in China gedaan hebben onder keizer Mingdi (58-75 n. Chr.) van de Han-dynastie. Als gevolg van een droom waarin hij de Boeddha zag, zond deze keizer een gezantschap naar de Yut-che (in Noordwest-India) dat drie jaar later terugkwam met de tekst van de "Soetra in tweeënveertig hoofdstukken" en bovendien twee missionarissen meebracht. Voor hen bouwde Mingdi het eerste boeddhistisch klooster op Chinese grond: de Tempel van het Witte Paard in Luoyang. Vandaag is het echter zo goed als bewezen dat deze geschiedenis slechts een vrome legende is, die pas in het midden van de derde eeuw uitgevonden werd. Omgekeerd bevestigen Chinese historische documenten het bestaan, reeds in 65 n. Chr., van een boeddhistische gemeenschap in Pen-tsj'eng. Deze gemeenschap, die gepatroneerd werd door de broer van de keizer, bestond uit buitenlandse missionarissen en Chinese gelovigen* » (François Houang, *Le bouddhisme, de l'Inde à la Chine*, Fayard 1963, p. 47). We zullen verderop zien wat hiervan aan is.

Groot was de verbazing van Perrier toen hij bij het grondig bestuderen van één van de foto's die hem ter beschikking gesteld waren een... kruis ontdekte, dat door het grootste van de twee vermelde personages omhooggehouden wordt ter hoogte van zijn borst [zie foto en tekening op p. 11 onderaan]. De bovenste arm van het kruis ontbreekt: Perrier denkt dat deze weggekapt is, maar het zou ook kunnen dat het kruis oorspronkelijk slechts drie armen had, een voorstelling zoals in de primitieve Kerk voorkwam. Op de tulband die dit personage draagt, komt overigens ook een kruis voor. Zijn kledingstuk is niet Chinees, net zomin trouwens als dat van zijn (kleiner afgebeelde) metgezel. Deze laatste toont zijn rechterhand, de open handpalm naar de voorbijganger toegekeerd, in de houding van bevestiging van de waarheid. In zijn linkerhand houdt hij een gedeeltelijk ontrolde boekrol vast, in zoverre het door de tand des tijds aangetaste beeldhouwwerk toelaat dit te zien.

« *Het jaar 65 na Christus, zegt u?* » Ook dat gegeven slaat Perrier met verstomming. Want zijn opzoekingswerk bij de « Thomaschristenen » in Zuid-India had opnieuw de tradities in verband met de evangelisatie van India door de H. Thomas aan het licht gebracht. « *Er is geen enkele reden* », schrijft hij, « *waarom we niet zouden steunen op de tradities van de oude apostolische Kerken wanneer die samenhangend zijn en mekaar aanvullen. In de opzoeken over de Kerk van de vroegste tijden zouden we onszelf anders beroven van belangrijke bronnen, vermits deze tradities bewaard zijn gebleven in de liturgieën* » (p. 83). En hij besluit: « *Tot op vandaag hebben wij tussen deze vaststaande tradities enerzijds en de archeologische ontdekkingen of de tekstbevindingen anderzijds nooit noemenswaardige of onverklaarbare tegenstrijdigheden vastgesteld* » (ibid.).

Volgens de traditie van de Kerk in India met betrekking tot de H. Thomas zou de apostel er zijn missionering beëindigd hebben in het jaar 64. Daarna zou hij vanuit Meliapor (gelegen aan de Indiase zuidoostkust, bij het

latere Madras, nu Chennai) naar China vertrokken zijn waar hij arriveerde in het jaar... 65. De twee bronnen, de Indische en de Chinese, stemmen met elkaar overeen. De kans is dus groot dat de twee personages van Kong Wang Shan de apostel en zijn helper-tolk voorstellen.

DE DROOM VAN KEIZER MINGDI

Laten we terugkomen op de droom van keizer Mingdi waarover de Chinese kronieken verhalen:

« *Mingdi had een droom waarin hij een grote, blonde man zag, van wie het bovenste deel van het hoofd door een aureool omgeven was [...]. Hij had een grootte van acht zhang [bijna twee meter] en hij had een goudkleurige tint [of "een tint als van goud"]*. »

Toen hij wakker was geworden ondervroeg de keizer diegenen die aan het hof belast waren met de ontcijfering van dromen. Ze zeiden hem dat de man die hij in zijn droom gezien had niet afkomstig was uit China, en evenmin uit het Noorden of het Zuiden of het Oosten, maar dat men zich naar het Westen moest wenden, waar « blonde » en « grote » mensen leefden.

« *Eén van de droomverklaarders zei tot de keizer dat er in het Westen een god bestond die "lichtend" genoemd werd [of "de Man van Licht"]*. *Mingdi, die ernaar verlangde meer te weten te komen over de ware leer, zond een bode naar het land Tianzhu [de oude Chinese naam voor India] met de opdracht zich te informeren over de voorschriften van de Verlichte. Het is vanaf die tijd dat er in het rijk van het Midden schilderwerken en beelden aankwamen. Ying, prins van Zhu, begon geloof te hechten aan deze Weg [of "aan de persoon die deze Weg predikte"] en daardoor onthaalde het rijk van het Midden deze leer met respectvolle waardering*. »

Samen met Pierre Perrier verwerpen we de boeddhistische interpretatie, of beter nog *recuperatie* van deze droom, als zou de « *Man van Licht* » Boeddha zijn. De fameuze Zijderoute, waarlangs de eerste boeddhistische monniken China zouden binnengekomen zijn, was in die tijd afgesloten. Bovendien verschijnen de eerste archeologische sporen van het boeddhisme in China pas in de tweede eeuw na Christus, gelijktijdig met het handelsakkoord dat in 158 ondertekend werd met het rijk van Kouchan; daardoor werd China opengesteld voor buitenlandse religieuze invloeden, en meer bepaald voor het boeddhisme.

Zou het niet eerder een profetische verschijning van Onze Heer Jezus Christus zelf geweest zijn, te vergelijken met zijn gedaanteverandering op de berg Tabor? « *Zijn aanschijn schitterde als de zon, en zijn klederen werden wit als sneeuw* » (Mt. 17, 2). Of een visioen van de verrezen en glorievolle Jezus, zoals Sint-Jan zag en beschreef in de Apocalyps? « *Een Mensenzoon gelijk, gekleed in een lang afhangend gewaad, de borst omgord met een gouden gordel, zijn hoofd en zijn haren wit als sneeuw witte wol... Zijn aanblik was schitterend, als de zon in haar kracht... "Vrees niet, ik ben de Eerste en de Laatste, de Levende. Ik was dood, doch zie, Ik leef in de eeuwen der eeuwen* » (Ap. 1, 13-17).

DE VROUWENFIGUUR VAN KONG WANG

Het derde grotere personage op de rotswand van Kong Wang is minder duidelijk zichtbaar in vergelijking

met de twee andere. Toch kan men het hoofd van een vrouw onderscheiden ; ze draagt een hoofdband rond haar sluijer, op de wijze van de Parthen. Ze lijkt neer te zitten en te steunen tegen een kussen. Oorspronkelijk moet ze een kindje gewikkeld in windels vastgehouden hebben, dat echter jammer genoeg bijna verdwenen is – uitgewist door de hand van een heiligschener. Maar door te vergelijken met ander halfverheven beeldhouwwerk, ontdekt in een Chinees christelijk graf, heeft onze onderzoeker de originele voorstelling kunnen reconstrueren [zie tekening in het midden van p. 11]. Tot zijn verbazing en vreugde kwam zo een H. Maagd met Kind aan het licht, een Kind dat zij ter verering aan de gelovigen laat zien. Dat betekent dat het hier gaat om de oudst bekende voorstelling van de Geboorte van Christus ! Een ontdekking die kan tellen.

De H. Maagd toont met haar rechterhand haar Kind, terwijl ze haar blik richt op de apostel die op zijn beurt het Kruis toont.

De compositie van deze drie personages, schrijft Perrier, « beantwoordt aan het iconografisch model (oorspronkelijk heidens) dat in zwang was bij de Parthen in de eerste eeuw van onze tijdrekening... Hun kunstenaars beeldhouwden bas-reliëfs op verticale rotswanden. In het algemeen ging het om een koppel rechtopstaande priesters naast een zittende godheid » (p. 55).

De kunstenaars die de drie figuren op de rotswand van Kong Wang afgebeeld hebben, waren wellicht geen Chinezen maar Perzen uit het rijk van de Parthen.

EEN JOODS-CHRISTELIJKE HANDTEKENING

Tussen de twee missionarissen aan de linkerkant van het beeldhouwwerk kan men een groot kruis in X-vorm onderscheiden. Erboven staat een teken dat vaak voorkomt op oudchristelijke sarcophagen : gaat het inderdaad om de Griekse *chi* en *rho*, de eerste letters van het woord *XRistos* ? Tegen deze interpretatie kan men inbrengen dat deze beide initialen zelfs in het Westen pas voorkomen vanaf de tweede eeuw. En bovendien, aldus Perrier, zou het vreemd zijn dat een Grieks monogram toegevoegd wordt aan de voorstelling van de apostel Thomas, van wie de zending zich volledig afspeelde *buiten* het Grieks-Romeinse rijk, en dus ver verwijderd van elk gebruik van de Griekse taal.

Een andere interpretatie is dus noodzakelijk. Onze auteur, die gespecialiseerd is in de Kerk van de apostolische tijden, ziet er een joods-christelijke handtekening in het Aramees in. Volgens hem gaat het niet om de Griekse *chi* maar om de *tav*, de laatste letter van het Hebreeuwse en Aramese alfabet, die als hoofdletter eveneens wordt voorgesteld als een X. De *tav*, waarmee de gemeenschap van de uitverkorenen op het voorhoofd getekend wordt in het visioen van Ezechiël (9, 6), stelt het Kruis voor dat verlost uit de slavernij van de zonde.

Op dezelfde wijze gaat het niet om de Griekse *rho* maar om de Hebreeuwse *qof* :

« De *qof* is een letter die voor de joods-christenen met een bijzondere betekenis geladen is. De talrijke graffiti uit de eerste en de tweede eeuw in Palestina tonen dit aan. De joods-christenen gebruiken de letter op zich ofwel met een horizontale streep erdoor, waardoor de vorm ontstaat van een kruis met een soort halve maan. Zo wordt ver-

wezen naar de bronzen slang die kronkelt rond haar paal en die redding brengt voor hen die door de adders gebeten waren. Jezus had dit beeld van de verleiding van het Hebreeuwse volk in de woestijn gebruikt om aan zijn leerlingen te tonen hoe Hij zelf zou moeten verheven worden op het kruis ten aanschouwe van allen om de vergiffenis van de zonden te bekomen. Voor elke christen die Aramees spreekt, is deze slang boven op de boom van het kruis echter ook de beginletter *qof* van het woord *qyamtha* : *verrijzenis*. Tenslotte wilden de christenen bovendien in dit kruis een verwijzing naar de Drievuldigheid inbouwen, om eraan te herinneren dat het God zelf is die in zijn Zoon op het kruis geleden heeft : daarom voegden zij aan de uiteinden van de armen van het kruis kleine driehoekjes toe, symbolen van de aanwezigheid van de H. Drievuldigheid in het goddelijk offer » (p. 81).

Dit is precies wat men kan zien in Kong Wang, op het kruis dat de apostel vasthoudt en op verschillende andere plaatsen... Vóór de apostel bevindt zich een rots die beeldhouwd werd in de vorm van een altaar waarvan de helft in de rotswand steekt. Op de voorzijde van dit altaar staat opnieuw een verrijzeniskruis, met de Aramese *qof* en met de driehoekjes aan de uiteinden die de H. Drievuldigheid oproepen. Aan de voet van dit kruis staat een klein, gebogen personage : « Maria Magdalena of Sint-Jan ? » En tenslotte onderscheidt Perrier op de rots ernaast iets wat lijkt op de afbeelding van een kelk met een stuk brood, de hostie, onder een kruis : het eucharistisch mysterie !

DE BOEDDHISTISCHE RECUPERATIE

De ontdekking van Kong Wang en de interpretatie ervan die Perrier voorstelt werpen een aantal heilige huisjes omver. Tot op vandaag dacht men immers dat de christelijke godsdienst pas laat in China was doorgedrongen, namelijk in de zevende eeuw. Het boeddhisme van zijn kant zou veel vroeger in het Rijk van het Midden ingevoerd zijn, en dus het voordeel van de voortijdigheid genieten : het kon er zich op beroemen « Chineser » te zijn dan het christendom.

De waarheid blijkt dus anders te zijn. Het boeddhisme is pas *nadien* in China binnengedrongen, en heeft er zich bovendien met al zijn krachten op toegelegd om de boodschap van het christendom te doen vergeten, te vernietigen of in zijn voordeel te recupereren.

De sporen daarvan vindt men terug op de rotswand van Kong Wang. De bovenste arm van het kruis werd met hamerslagen verwijderd, net als het Jezuskind op de schoot van zijn Moeder. Andere figuren werden toegevoegd, onder meer verschillende keren het karakteristieke personage van Boeddha. Deze boeddhistische toevoegingen dateren van veel later dan de bas-reliëfs in Parthische stijl, namelijk uit het begin van de vierde eeuw : toen namen de Wei-keizers uit het noorden, de opvolgers van de Han-dynastie, het boeddhisme aan als officiële godsdienst. De droom van Mingdi werd het voorwerp van een boeddhistische herlezing, waarbij van de personages van Sint-Thomas en zijn acoliet boeddhistische monniken werden gemaakt.

De boeddhistische tempel van Luoyang, genaamd *Baima Si* ("Tempel van het Witte Paard"), wordt in alle toeristische gidsen voorgesteld als de bakermat van het Chinese boeddhisme, omdat hij staat op de plaats

van aankomst van « twee vreemdelingen uit India » die in het jaar 65 hun opwachting maakten aan het hof van keizer Mingdi. Oorspronkelijk was dit echter een christelijke kerk, zoals ontdekt werd door Pierre Perrier : hij merkte de oost-westoriëntatie van de onderliggende ruïnes op, terwijl alle andere Chinese pagodes zuid-noord georiënteerd zijn.

De figuur van de H. Maagd ontsnapte evenmin aan de recuperatie door de volgelingen van de Boeddha. In het Chinese boeddhisme komt een zogenaamde “godin van het Medelijden” voor, de *bodhisattva Guanshiyin* of *Guanyin*. Deze godin heeft vanaf het begin een immens en nooit verflauwend succes gekend bij het volk. Perrier vond in de naam *Guanshiyin* zelf echter de Aramese oorsprong terug :

« *Het “Heilige der Heiligen” wordt in het Aramees gawaia dal gou genoemd. Medelijden is ‘hnan. Het medelijden van de Allerheiligste voor de wereld hier beneden wordt dan gawaia ‘hnan. Dit laatste woord horen de Chinezen als guan : “van ver bemerken”. Wat van ver bemerken ? Shiyin, het nieuws van de wereld hier beneden. Zo krijgen we de eigennaam Guanshiyin, Zij die het nieuws van de wereld hier beneden van ver bemerkt. En deze Vrouw wordt vaak afgebeeld als een Maagd met Kind ! » (p. 177).*

EEN RECONSTRUCTIE

Hoe moeten wij ons de gebeurtenissen uit de laatste levensjaren van de H. Apostel Thomas voorstellen, in het licht van al het voorgaande en voortgaande op zowel de traditie als de historische feiten ?

In het jaar 64, het jaar waarin Nero de christenen wreed begon te vervolgen en de H. Petrus in het Vaticaanse circus de marteldood stierf, verscheen aan het andere eind van de bekende wereld een « *Man* », groot van gestalte en met een hoofd dat omstraald was door licht, aan de Chinese keizer Mingdi. Op hetzelfde ogenblik ging de H. Thomas vanuit Meliapor aan de Indiase zuidoostkust aan boord van een schip dat de verbinding met China verzekerde. Rekening houdend met de winden, die variëren in functie van de moessons, moet hij in de zomer van 65 in Lianyungang aangekomen zijn.

Zijn zending in China duurde drie jaar, de noodzakelijke tijd om leerlingen en diakens te vormen en een goed gestructureerde Kerk te organiseren die kon voortbestaan na zijn vertrek. Hij was vergezeld van een medewerker-tolk, die hij ter plaatse kon achterlaten als plaatselijk bischop.

Onmiddellijk bij zijn aankomst heeft Sint-Thomas zich ongetwijfeld recht naar de hoofdstad begeven, Luoyang, waar keizer Mingdi verblijf hield. Deze laatste lijkt de apostel alle vrijheid gegeven te hebben om te prediken, en zelfs om een kerk te bouwen bij de hoofdstad zelf.

De halfbroer van de keizer, prins Liu Ying, bekeerde zich door toedoen van de prediking van de apostel. De

prins, zo verhalen de Chinese kronieken, was ontgoocheld door de officiële godsdienst die formalistisch en kunstmatig geworden was ; hij was op zoek naar de *daô*, de ware “weg” die naar de Hemel leidt. Liu Ying vond deze weg echter niet in het boeddhisme, maar in het Evangelie ! En omdat de prins gouverneur was van de kustprovincie Zhu (Jiangsu) begaf Sint-Thomas zich daarheen : de eerste gemeenschap van Chinese christenen zag waarschijnlijk daar het levenslicht, in de stad Xuzhou.

Het is trouwens in die provincie dat men de meeste aanwijzingen gevonden heeft van een zeer oude christelijke aanwezigheid, meer bepaald een graf uit het jaar 86 waarop christelijke bas-reliëfs voorkomen : kruisen, bijbelse tafereelen en zelfs een voorstelling van de Maagd met het Kind. Verder heeft men een schaal of pateen teruggevonden waarop twee vissen en vijf ronde broden gegraveerd zijn, samen met het letterteken *Yi* dat “delen” betekent in het Chinees : een ondubbelzinnige verwijzing naar het wonder van de broodvermenigvuldiging.

De apostel Thomas is na drie jaar uit China vertrokken. Het beeldhouwwerk van Kong Wang Shan, dat een blijvende herinnering aan zijn doortocht in China moest zijn, werd waarschijnlijk vlak na zijn vertrek en met goedkeuring van het opperste gezag gerealiseerd, in 68-69. Maar al vlug begonnen confuciaanse hoogwaardigheidsbekleders aan het hof er bij de keizer op aan te dringen dat hij de nieuwe “weg” zou sluiten en dat hij de verdere verspreiding van de nieuwe godsdienst zou verhinderen. Zij begrepen immers dat het christendom hun “wijsheid” overbodig zou maken en hen zou beletten nog langer het volk te overheersen. Mingdi gaf toe aan hun aandringen. Prins Li Ying moest, aldus de kronieken, zijn post verlaten en in ballingschap gaan ; tenslotte kreeg hij in 71 het bevel zelfmoord te plegen, zoals toen in China de gewoonte was als men had opgehouden de keizer te behagen. Een eerste periode van vervolging brak los, « waarvan één van de gevolgen een terugloop van het openlijk proselitisme was ten voordele van een meer familiale en discrete, om niet te zeggen geheime overdracht van het geloof » (Perrier p. 172). Het is op die manier dat de Chinese christenheid doorheen de eeuwen is blijven voortbestaan.

Na de Kerk in China gesticht te hebben keerde de H. Thomas terug naar Meliapor aan de zuidoostkust van India. Daar stierf hij de marteldood op 3 juli van het jaar 72, toen zijn hart doorboord werd door de lans van een razende hindoe. Zijn graf, dat door de moslims verwoest werd en door de Portugezen gerestaureerd, bevatte bij de opening ervan in de twintigste eeuw nog de resten van zijn beenderen en de ijzeren lanspunt die hem gedood had, samen met enkele munten uit de tijd van keizer Nero.

Mocht de ontdekking van Kong Wang Shan de aanleiding zijn om het Chinese volk compromisloos de Weg van het Evangelie te wijzen, onder het vaandel van de Onbevleete Maagd Maria, de ware keizerin van China !

broeder Thomas van O.L.V. van Altijddurende Bijstand

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle.*

Stichter : abbé Georges de Nantes, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever : E. Govaerts, Postbus 14, B-2650 Edegem.

Abonnement : € 8. Steunabonnement : vanaf € 15. Buitenland : € 10.

Rekening 000-3302057-80. IBAN : BE 47000330205780. BIC : BPOTBEB1. Internet : www.crc-resurrection.org